

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KSO/2008/211

BETREFT: VTI-Autorijscholen en VTI-s.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 30/10/2008

1.2 Verzoeker

Rijscholen

1.3 Betrokken scholen

De vzw's van een aantal scholen waaraan ook een rijschool is verbonden.

1.4 Verloop van de procedure voor de Commissie

Bij schrijven van 12 september 2008 legt verzoekende partij via zijn raadsman klacht neer omwille van oneerlijke concurrentie uitgaande van 6 VTI-scholen in West-Vlaanderen die commerciële rijschoolactiviteiten uitbaten. Onder verwijzing naar artikel IV.28 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek wordt de klacht bij aangetekend schrijven van 30 september 2008 herbevestigd.

Bij aangetekend schrijven van 2 oktober 2008 laat tweede verwerende partij weten dat haar VTI geen autorijschool meer heeft en dat de autorijschool overgedragen is aan de autorijschool VTI van zesde verwerende partij.

Bij aangetekend schrijven van 13 oktober 2008 stuurt derde verwerende partij haar verweerschrift aan het secretariaat. Bij aangetekend schrijven van 14 oktober 2008 sturen de overige verwerende partijen hun verweerschrift.

Alle verweerschriften werden door het secretariaat bij schrijven van 16 oktober 2008 aan de raadsman van verzoekende partij bezorgd. Het verweerschrift van vijfde verwerende partij werd ook bij e-mail van 17 oktober 2008 aan de raadsman bezorgd.

Bij e-mailbericht van 3 november 2008, dus na de zitting, stuurt verzoekende partij ter ondersteuning van zijn klacht nog een verklaring door van een collega, directeur van een private rijschool, alsook een stratenplan van de stad met publiciteit voor de rijschool van eerste verwerende partij waaruit volgens verzoeker de verwevenheid van de rijschool binnen de totale scholengemeenschap blijkt.

2. INHOUD van de KLACHT

Verzoekende partij verwijst naar de beslissing van 2 juni 2003 van de Commissie Zorgvuldig Bestuur waarin de Commissie het volgende overwoog:

“De Commissie is van oordeel dat het, algemeen gesteld, niet aanvaardbaar is dat de middelen van het departement onderwijs tevens ingezet worden bij de organisatie van de vzw VTI-autorijschool, het gaat om middelen bestemd voor een kwaliteitsvol secundair onderwijs.

...

Tenslotte stelt de Commissie vast dat de VTI-scholen minstens de schijn wekken op één of andere manier aan de handelsactiviteiten van de vzw's VTI-autorijscholen actief mede te werken.

Dergelijke handelsactiviteiten kaderen niet in een normale dienstverlening aan de leerlingen en zijn niet verenigbaar met de onderwijsopdracht.”

“De Commissie beslist om op het ogenblik af te zien van enige sanctie, mits de door het departement onderwijs toegekende middelen niet betrokken worden bij de werking van een niet onderwijsvereniging en mits de betrokken secundaire scholen de nodige maatregelen en voorzorgen in acht nemen voor de toekomst, om de door de Commissie zorgvuldig bestuur bij deze beslissing gewraakte praktijken inzake reclame ten voordele van de VTI-rijscholen te vermijden.”

Verzoekende partij stelt vast dat er sinds de uitspraak van 2 juni 2003 aan de situatie niets veranderd is. De VTI-rijscholen handelen en maken publiciteit zoals voorheen en blijven ingekapseld in de secundaire onderwijsinrichtingen.

Naar aanleiding van het project “Rijbewijs op school” wordt verzoekende partij, samen met haar collega's, met een nieuwe dimensie van de problematiek geconfronteerd.

Het project “Rijbewijs op school” biedt laatstejaarsstudenten van het secundair onderwijs de kans om op school theorielessen te volgen, als voorbereiding op het theoretisch rijexamen.

Het was de bedoeling van het desbetreffend Ministerie (lees: van Mobiliteit) om de lessen te laten geven door lesgevers van erkende rijscholen. De onderwijsinstellingen die theorielessen willen inrichten, moeten verplicht aan drie rijscholen een offerte vragen.

Evenwel wordt deze regelgeving niet nageleefd in de provincie West-Vlaanderen. Dit is voornamelijk het geval in de steden alwaar een VTI-rijschool VZW gevestigd is. Private commerciële rijscholen zoals verzoekende partij krijgen geen kans om in die vrije scholen lessen te verzorgen. Verzoeker illustreert dit aan de hand van het feit dat een katholieke school uit de regio drie offertes vroeg aan drie VTI rijscholen en dat één van zijn collega's aanbod om gratis de theorielessen te verzorgen doch dat op het aanbod geen enkele reactie is gekomen.

Verzoekende partij merkt dan ook op dat de onderwijsinrichtingen de subsidies die 57,50 euro per lesuur van 50 minuten bedragen, zullen opstrijken die het Ministerie van Mobiliteit daartoe ter beschikking stelt.

Volgens verzoekende partij zetten verwerende partijen in samenspraak met de onderwijsinstellingen een constructie op om de subsidies binnen te rijven. De VTI-rijscholen zullen instaan voor het verzorgen van de lessen en zullen daarvoor aan de VTI-scholen 57,50 euro in rekening brengen, bedrag dat gerecupereerd zal worden lastens het Ministerie van Mobiliteit dat subsidieert.

Verzoekende partij concludeert dat het subsidiesysteem wordt misbruikt omdat er subsidies moeten uitbetaald worden ter bekostiging van lesuren die gratis ter beschikking gesteld worden.

3. STANDPUNT van de VERWERENDE PARTIJEN

3.1 *Eerste verwerende partij* weerlegt de klacht als volgt:

1. In het KB van 11 mei 2004 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen staat vermeld dat bestaande erkenning van onderwijsinstellingen waarvan de onderwijsbevoegdheid vakken insluit die gerelateerd zijn aan de auto(rij)techniek, door de minister bestendig kan worden. In het Belgisch Staatsblad van 17 juni 2004 en 22 oktober 2007 verschenen de gewijzigde statuten van eerste verwerende partij waarbij vermeld wordt dat de vereniging zich tot doel stelt het inrichten van:

- Rijvaardigheidskursussen voor bestuurders van motorvoertuigen;
- activiteiten ter bevordering van de verkeersveiligheid en het rijgedrag;
- lessen en cursussen, zowel theorie als praktijk voor het behalen van rijbewijzen voor personenwagens, bussen, vrachtwagens, moto's en bromfietsen en alle andere voertuigen waarvoor een rijbewijs vereist wordt.

De VTI-rijkschool is door de FOD mobiliteit al sinds 20 november 1967 erkend en kreeg zijn hernieuwde erkenning op 7 februari 2008 van FOD mobiliteit. Vanaf zijn ontstaan is de rijkschool volwaardig lid van de beroepsfederatie FEDERDRIVE.

De rijkschool voldoet bijgevolg aan de kwaliteitskenmerken gesteld in het KB van 11 mei 2004.

2. Sinds 1 januari 2004 werkt verwerende partij met een dubbele boekhouding. De boekhouding van de VTI-Rijkschool is een afzonderlijk onderdeel van de boekhouding van verwerende partij. Verwerende partij voegt een verklaring van de aangestelde bedrijfsrevisor waaruit blijkt dat er geen sprake is van het inzetten van middelen van het departement onderwijs bij de organisatie van de VTI-rijkschool.

3. De verslagen van de verificatie over boekjaren 1999 tot 2003 en 2004 tot 2007 tonen aan dat er van onecht gebruik van werkingsmiddelen bedoeld voor onderwijs geen sprake is.

4. Alle scholen van verwerende partij hielden zich bij de keuze van de rijkschoolpartner in het project "Rijbewijs op school" duidelijk aan de richtlijnen van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde.

3.2 *Tweede verwerende partij* merkt op dat zij geen autorijschool meer heeft en dat de autorijschool sinds 1999 overgedragen is aan de autorijschool van de zesde verwerende partij.

3.3 *Derde verwerende partij* weerlegt de klacht als volgt:

1. De toekenning van rijbewijs op school aan de rijkschool voldoet volledig aan de voorwaarden van het project. Verwerende partij verwijst hiervoor naar punt 2.2 van de info over "rijbewijs op school" te raadplegen op:

<http://www.mobielvlaanderen.be/ros/infomap.pdf>.

2. Het Koninklijk besluit van 11 mei 2004 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen, is duidelijk betreffende de mogelijkheid voor een VTI met afdeling auto om een eigen rijkschool te hebben.

3. Verwerende partij beroept zich op een verklaring van zijn bedrijfsrevisor die bevestigt dat er een aparte boekhouding is van de VTI-rijschool binnen de VZW en dat er geen indicaties zijn dat er werkingsmiddelen van de scholen gebruikt worden ter financiering van de werking en de activiteiten van de rijschool.

Ook de verificateur stelt in zijn verslag geen inbreuk vast op zorgvuldig bestuur binnen de boekhouding van verwerende partij.

3.4 *Vierde verwerende partij* weerlegt de klacht als volgt:

1. Het Koninklijk besluit van 11 mei 2004 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen legitimeert de activiteiten van de rijscholen in technische scholen. In het Belgisch Staatsblad van 8 februari 2005 verschenen de gewijzigde statuten en werd het organiseren van lessen en cursussen, zowel theorie als praktijk, voor het behalen van rijbewijzen voor de diverse categorieën van voertuigen als doel opgenomen. In ondergeschikte orde mag de vereniging economische activiteiten uitoefenen op voorwaarde dat de opbrengst daarvan uitsluitend besteed wordt aan haar doelstellingen.

Verwerende partij stelt dat de VTI-Rijschool door FOD mobiliteit erkend is en volwaardig lid is van de beroepsfederatie FEDERDRIVE.

2. Verwerende partij werkt met een dubbele boekhouding met volstrekte transparantie tot de rijschool. Verwerende partij voegt een verklaring van de aangestelde bedrijfsrevisor waaruit blijkt dat er geen sprake is van het inzetten van middelen van het departement onderwijs bij de organisatie van de VTI-rijschool.

3. Vanuit de verificatie is er geen enkele aanduiding van enige onregelmatigheid betreffende de aanwending van overheidsmiddelen ten voordele van de rijschool.

4. Er is op de school nergens enige vorm van reclame voor de rijschool te bespeuren. De rijschool maakt zich enkel kenbaar door een informatief bordje aan het raam van het kantoortje met de loutere vermelding “rijschool”.

5. Het VTI hield zich bij de keuze van de rijschoolpartner in het project “Rijbewijs op school” aan de richtlijnen van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde. Het VTI was in 2007-2008 één van de pilotscholen in het project en kreeg een zeer goede eindevaluatie.

6. In tegenstelling tot wat gesuggereerd wordt in de klacht is er noch juridisch noch beleidsmatig een link tussen de 6 VTI-rijscholen.

3.5 *Vijfde verwerende partij* weerlegt de klacht als volgt:

1. Bestaansrecht: de rijschool is erkend op basis van Hoofdstuk 2, § 3 en §5 van het Koninklijk Besluit van 11 mei 2004 in verband met verenigingen zonder winstoogmerk en onderwijsinstellingen waarvan de onderwijsbevoegdheid vakken insluit die gerelateerd zijn aan een auto(rij)techniek.

Volgens de in het Belgisch Staatsblad van 23 mei 2008 gepubliceerde statuten van de verwerende partij heeft de vereniging tot doel, met uitsluiting van enig winstoogmerk, het inrichten en het bevorderen van katholiek onderwijs en opvoeding in overeenstemming met de richtlijnen van de katholieke overheid en eveneens opleiding inzake rijvaardigheid.

In ondergeschikte orde mag de vereniging zekere economische activiteiten uitoefenen op voorwaarde dat de opbrengst daarvan uitsluitend besteed wordt aan het hoofddoel, mag alle rechthandelingen stellen die nodig of nuttig zijn voor het verwezenlijken van het maatschappelijk doel en mag daartoe alle roerende of onroerende goederen verwerven of bezitten.

2. Overheidsgelden, bestemd voor het onderwijs, worden niet gebruikt voor de rijschool. Dit blijkt uit het feit dat:

- de dubbele boekhouding van de school en de dubbele boekhouding van de rijschool volledig gescheiden zijn;
- er op geen enkel ogenblik melding is van overheidsmiddelen die naar de rijschool stromen;
- de boekhouding gecontroleerd wordt door een bedrijfsrevisor die in zijn attest geen melding maakt van gelden die naar de rijschool stromen;
- de verificatie die de boekhouding doorneemt maakt in zijn laatste verslag van juni 2007 geen melding van onregelmatigheden;
- het dossier 'Rijbewijs op school' conform de richtlijnen van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde is opgestart. De aanvraag van de drie offertes werd conform de procedure voor alle scholen van de scholengemeenschap door de centrale administratie verricht. De rijschool heeft al positieve ervaring met het proefproject dat vorig schooljaar in de BUSO school plaatsvond;
- de middelen die de rijschool genereert worden in de vzw ingebracht ter ondersteuning van de scholen, meer bepaald ten voordele van het VTI, wat bevestigd wordt in het attest van de bedrijfsrevisor.

Verwerende partij meent dat hiermee aangetoond is dat er geen oneerlijke concurrentie plaatsvond en dat absoluut geen overheidsmiddelen van het onderwijs naar hun rijschool stromen.

3.6 Het verweer van de *zesde verwerende partij* stemt volkomen overeen met het verweer van de eerste verwerende partij.

4 ZITTING van de COMMISSIE

4.1 Datum en uur:

Het dossier werd ingeleid op de zitting van 20 oktober 2008 om 14.45 uur, waar de zaak, na kennisname van de stukken en de standpunten van de partijen, in beraad werd genomen. Over het dossier werd verder beraadslaagd op de zitting van 8 december 2008.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs.

4.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Walter Cools, Hilde Timmermans, Jean Dujardin en Bengt Verbeeck, leden.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Op de inleidende zitting van 20 oktober 2008 waren volgende personen aanwezig:

- Voor verzoekende partij:

* raadsman;

- * zaakvoerder Rijscholen;
- * zaakvoerder van een andere Rijschool, ter ondersteuning van de klacht.

- Voor verwerende partijen:

- * directeur;
- * directeur;
- * directeur;
- * algemeen directeur;
- * algemeen directeur;
- * directeur.

4.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, procedure en beslissing ten gronde.

5. BESLISSING

5.1 Regelgeving

- * Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek van 13 juli 2001.

Art. V.11.

Een inrichtende macht kan handelsactiviteiten verrichten, voor zover deze geen daden van koophandel zijn en voor zover ze verenigbaar zijn met haar onderwijsopdracht.

Art. V.12.

Een inrichtende macht die sponsoring of mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, toelaat, waakt erover dat:

- 1° door de inrichtende macht verstrekte leermiddelen vrij blijven van bedoelde mededelingen;
- 2° activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;
- 3° sponsoring en bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;
- 4° sponsoring en bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

- * Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

5.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.3 Procedure

Na het sluiten van de debatten werden door de verzoekende partij via een e-mailbericht van 3 november 2008 nog elementen aangebracht ter ondersteuning van de klacht. Daarin worden deels nieuwe klachten geformuleerd die niet kunnen worden geacht al in de oorspronkelijke klacht te zijn inbegrepen. Ook al wordt het nieuwe document enkel geïnterpreteerd als bewijsmateriaal voor de verwevenheid van school en rijkschool, dan nog kan de Commissie er geen rekening mee houden. De rechten van de verdediging vereisen dat de verzoeker ten laatste op de zitting van de Commissie zijn volledige argumentatie ontwikkelt. Alleen zo is de verwerende partij ten volle in de gelegenheid om zich te verdedigen. Het e-mailbericht van 3 november 2008 wordt niet bij de beoordeling betrokken.

5.4 Beslissing ten gronde

5.4.1 Algemeen

5.4.1.1 Handelsactiviteiten

De onderwijsregelgeving bepaalt dat een inrichtende macht handelsactiviteiten mag verrichten voor zover dit geen daden van koophandel zijn. Een daad van koophandel is in essentie gericht op persoonlijke verrijking. Een school kan dus geen daad verrichten louter en alleen ter verrijking van haar bestuur of ter verrijking van natuurlijke personen die al dan niet als personeelslid bij het onderwijs zijn betrokken. Een school kan echter wel activiteiten ontwikkelen die een beperkt vermogensvoordeel (een marginaal winsttoegmerk) nastreven ter bekostiging van haar werking.

Als bijkomende decretale voorwaarde wordt gesteld dat de handelsverrichtingen verenigbaar moeten zijn met de onderwijsopdracht van de school. Dit betekent dat de verrichtingen moeten kaderen in de normale dienstverlening aan de leerlingen of in de afwerking van het leerprogramma. Indien de handelsactiviteiten niet rechtstreeks bijdragen tot de realisatie van de onderwijsopdracht, dan moeten ze alleszins een ondergeschikt karakter hebben.

5.4.1.2 Reclame en sponsoring

De decreetgever aanvaardt dat reclame en sponsoring toegelaten zijn, doch heeft een aantal beginselen vastgelegd waaraan scholen die reclame en sponsoring toelaten zich moeten houden.

Zo moeten de leermiddelen vrij blijven van reclameboodschappen en moeten de onderwijsactiviteiten vrij zijn van reclameboodschappen, behoudens de sponsorvermelding. Ook mogen sponsoring en reclame niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school en mogen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

5.4.2 Het statuut van de VTI-rijkscholen

Verzoekende partij diende in 2002 een klacht in gelijkaardig aan de klacht die nu voorligt (CZB/KL/KSO/2002/1, 2 juni 2003). Ten tijde van de vorige klacht vormden de VTI-

rijscholen een afzonderlijke vzw, naast de vzw die inrichtende macht was van een aantal scholen en meer specifiek ook van de VTI-dagschool. Uit de door de verwerende partijen bezorgde gegevens blijkt dat de VTI-dagscholen en de VTI-rijscholen thans opgenomen zijn in een zelfde vzw.

Deze wijziging in de statuten houdt blijkbaar verband met de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 11 mei 2004 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen (*Belg. Stbl.* 1 juni 2004). Krachtens artikel 2, §2 van bedoeld koninklijk besluit kan de erkenning van rijsschool slechts verleend worden aan een natuurlijke persoon of aan een in het Wetboek van Venootschapsrecht bedoelde handelsvennootschap. In afwijking van §2, bepaalt §3 dat de bestaande erkenning van onderwijsinstellingen waarvan de onderwijsbevoegdheid vakken insluit die gerelateerd zijn aan de auto(rij)techniek, door de Minister bestendig kan worden, mits te voldoen aan dezelfde kwaliteitscriteria van dit besluit.

Het verslag aan de Koning bij dat artikel stelt het volgende: *“Deze bepaling (i.v.m. het verlenen van een erkenning aan een natuurlijke persoon of een handelsvennootschap) beoogt het vermijden van elke oneerlijke concurrentie tussen rijsscholen. De rijsscholen zullen volgens identieke kwaliteitsvoorwaarden werken. En verder: Dit (bedoeld wordt “§3”) moet toelaten aan de technische scholen die opgericht zijn als VZW en vandaag erkend zijn, om hun rijsschoolactiviteiten verder te zetten, als ze voldoen aan de kwaliteitscriteria vastgelegd door het huidige besluit. Deze scholen hebben zowel materiële als personeelsinvesteringen gedaan en hebben de nodige ervaring om een opleiding die aan de kwaliteitscriteria van het huidige besluit voldoet, aan te bieden. Het zou dus ongepast zijn dat de Staat niet toelaat hun rijsschoolactiviteiten verder te zetten. Bovendien kunnen ze niet hun statuut in dat van een vennootschap met winstoogmerk veranderen. Het huidige besluit laat dus aan deze instellingen toe om hun rijsschoolactiviteiten onder het statuut van VZW verder te zetten. Omdat het niet de wil van de regering is een markt met dergelijke instellingen te organiseren, wordt deze mogelijkheid beperkt tot de technische scholen die nu zijn erkend.”* (B.S. 1 juni 2004, 41888).

De klacht van de verzoekende partij dat de VTI-rijscholen zoals in het verleden “ingekapseld” blijven in de secundaire onderwijsinstellingen, moet in het licht van dit nieuwe gegeven worden beoordeeld.

Ter zitting voert verzoekende partij aan dat het K.B. van 11 mei 2004 de erkenning bevestigt van bestaande scholen. Dat waren op dat ogenblik de VTI-rijscholen die ondergebracht waren in een aparte v.z.w. Door de statutenwijzigingen, waarbij de V.T.I-rijscholen werden geïntegreerd in de scholen voor secundair onderwijs met een eigen vzw-structuur, zouden zij niet langer kunnen worden beschouwd als de op het ogenblik van het in werking treden van het koninklijk besluit erkende scholen.

Het komt de Commissie zorgvuldig bestuur niet toe zich uit te spreken over deze betwisting. De Commissie is geen rechterlijke instantie. Zij kan enkel vaststellen dat de bevoegde federale dienst de verwerende partijen als rijsschool erkent. Indien de verzoekende partij van oordeel is dat deze erkenning niet in overeenstemming is met het koninklijk besluit van 11 mei 2004, dan staat het haar vrij deze vraag aan de bevoegde rechter voor te leggen.

5.4.3. Oneerlijke concurrentie?

Uit het aangehaalde verslag aan de Koning blijkt dat de federale overheid met het koninklijk besluit van 11 mei 2004 beoogt elke oneerlijke concurrentie tussen rijsscholen te vermijden. Om gelijke voorwaarden te creëren wordt onder meer bepaald dat erkenning in principe enkel wordt verleend aan natuurlijke personen of aan handelsvennootschappen. Uitzonderlijk wordt evenwel aanvaard dat bestaande secundaire scholen die georganiseerd worden onder de vorm van een vzw en die in het verleden werden erkend, deze erkenning behouden. Het verslag aan de Koning ziet een verantwoording voor deze uitzonderingsbepaling in de materiële en de personeelsinvesteringen die deze scholen hebben gedaan en in het feit dat zij de nodige ervaring hebben om een opleiding die aan de kwaliteitscriteria van het huidige besluit voldoet, aan te bieden. Het verslag besluit daaruit: *“Het zou dus ongepast zijn dat de Staat niet toelaat hun rijsschoolactiviteiten verder te zetten.”* Dat de overheid het in het algemeen niet wenselijk vindt dat secundaire scholen ook als rijsschool zouden optreden blijkt uit het feit dat de uitzondering wordt beperkt tot de bestaande erkende rijsscholen.

De bevoegde federale overheid heeft aldus geoordeeld dat een ordelijke regeling van de concurrentie onder de rijsscholen te verzoenen is met een beperkte uitzonderingsregeling voor in het verleden al erkende scholen. Het komt de Commissie zorgvuldig bestuur niet toe om zich uit te spreken over deze beleidskeuze van de bevoegde overheid.

5.4.4. Voor een school toelaatbare handelsactiviteit?

De Commissie zorgvuldig bestuur is wel bevoegd om te oordelen of het organiseren van een rijsschool die ook voor externen toegankelijk is, een handelsactiviteit is die (nog) te verzoenen valt met de primaire opdracht van een secundaire school. De Commissie bevestigt haar eerdere beoordeling dat een dergelijke ingrijpende keuze voor het organiseren van handelsactiviteiten in het onderwijs niet wenselijk is. Onvermijdelijk komt de school daardoor, ondermeer gelet op de bevoorrechte toegang tot een deel van het publiek, als een storend element tussen op de concurrentiële markt van de autorijscholen. De hernieuwde klacht van lokale concurrenten bevestigt deze beoordeling. De Commissie stelt echter vast dat de overheid die bevoegd is voor het regelen van de concurrentie geoordeeld heeft dat er voldoende zwaarwegende argumenten zijn om voor de bestaande initiatieven een afwijking te aanvaarden. De Commissie beschouwt deze beleidskeuze als een extern gegeven dat zich aan haar opdringt. Zij komt, vanuit haar eigen bevoegdheden oordelend, tot het besluit dat er ook vanuit het functioneren van de onderwijsinstellingen geen gegevens zijn die zich tegen de door de federale overheid toegestane uitzondering zouden verzetten. De Commissie gaat daarbij uit van de volgende vaststellingen.

- Er zijn aan de Commissie geen gegevens voorgelegd en de Commissie ziet ook geen elementen die er zouden op wijzen dat de handelsactiviteiten, door de manier waarop ze georganiseerd worden, onverenigbaar zouden zijn met de uitoefening van de onderwijsopdracht, meer bepaald met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school.
- De winst van de handelsactiviteit komt integraal ten goede aan de uitoefening van de onderwijsopdracht.
- De verwerende partijen tonen aan dat de toezichhoudende instanties een correcte boekhoudkundige scheiding van de geldstromen van de secundaire school en van de rijsschoolactiviteit vaststellen.

5.4.5. “Rijbewijs op school”

Verzoekende partij voert aan dat zij, samen met haar collega's, naar aanleiding van het project “Rijbewijs op school” met een nieuwe dimensie van de problematiek rond de activiteiten van de VTI-rijsscholen geconfronteerd wordt.

Zoals de Commissie in haar eerdere beslissing al heeft vastgesteld, werd in het decreet van 18 januari 2002 tot bekrachtiging van de eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs (B. S. 19.04.2002) onder de vakoverschrijdende eindtermen die rechtstreeks verband houden met verkeer en mobiliteit, voor de derde graad secundair onderwijs de volgende eindterm opgenomen: “De leerlingen verwerven de kennis die moet volstaan als voorbereiding op het theoretische rijexamen categorie B.”

Omdat bleek dat die eindtermen in de praktijk nagenoeg niet gerealiseerd werden, werd, in samenwerking met Vlaams minister van Mobiliteit en secundaire scholen, in de loop van 2007 door de Vlaamse Stichting Verkeerskunde het project “Rijbewijs op School” gelanceerd waarop geïnteresseerde scholen vóór 30 juni 2008 dienden in te schrijven.

Dankzij dit project kunnen leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs het theoretische rijbewijs B behalen en tegelijk een vorming krijgen over verantwoorde mobiliteit zoals bepaald in de verschillende eindtermen. Aan dit project ging gedurende het schooljaar 2007-2008 een proefproject vooraf dat succesvol was en waaraan ook één van de verwerende partijen deelnam.

De inschrijving van de scholen gebeurt digitaal via de website www.rijbewijsopschool.be.

Wanneer het dossier van de school is goedgekeurd betaalt de Vlaamse Stichting Verkeerskunde voor het gebruikte educatief materiaal maximaal 10 euro per deelnemende leerling en maximum 57,50 euro per lesuur en met een maximum van acht uur voor groepen van minimum 10 en maximum 30 leerlingen.

Eén van de voorwaarden voor goedkeuring van het dossier is dat de school de wet op de overheidsopdrachten respecteert en dus verplicht is drie offertes bij drie verschillende rijsscholen of rijinstructeurs te vragen.

De Vlaamse Stichting Verkeerskunde stelt het project voor in de infomap “Rijbewijs op school”. Met betrekking tot de toewijzing van de opdracht aan een rijsschool of instructeur is daarin het volgende bepaald: “Bij de keuze van de rijsschool/instructeur kan de school rekening houden met verschillende criteria zoals prijs, kwaliteit van het voorstel, kennis van de lokale situatie of vertrouwdsheid met het onderwijs. De VSV komt daar niet in tussen, de school beslist. De school moet wel bewijzen dat ze drie offertes heeft aangevraagd.” (onder 2.2)

De verwerende partijen voeren aan dat zij allen de formele vereiste van drie offertes hebben nageleefd. Mogelijke betwistingen op dat gebied moeten niet door de Commissie worden beoordeeld, maar door de Vlaamse Stichting Verkeerskunde die instaat voor de organisatie van het project. De Commissie zorgvuldig bestuur ziet ook niet op welke grond zij de toewijzing aan rijsscholen die wettig in secundaire scholen zijn geïntegreerd, zou bekritisieren. Het komt de Commissie niet toe de opportuniteit te beoordelen van de voorkeur die een school geeft aan het aanbod van een geïntegreerde VTI-rijsschool boven de gratis offerte van een externe rijsschool. Verzoekende partij toont niet aan dat deze keuze, in het licht van de door de VSV aangegeven selectiecriteria, kennelijk onredelijk zou zijn.

5.4.6 De Commissie komt tot volgende beslissing:

De door de verzoekende partij aangeklaagde “inkapseling” van de rijsschoolactiviteiten in de secundaire scholen vindt voor de verwerende partijen steun in het koninklijk besluit van 11 mei 2004 dat onder meer de concurrentievoorwaarden onder de rijsscholen regelt. Op grond van dit besluit werden de verwerende partijen erkend als rijsscholen. Het komt de Commissie zorgvuldig bestuur niet toe over een betwisting van deze erkenning te oordelen. De verzoekende partij, die zich steunt op een eerdere beslissing van de Commissie, houdt onvoldoende rekening met de draagwijdte van het ondertussen uitgevaardigd koninklijk besluit van 11 mei 2004.

Gegeven de verleende erkenning ziet de Commissie, vanuit haar eigen bevoegdheid oordelend, ook geen grond om het optreden van verwerende partijen als rijsschool te kritiseren. Zij stelt geen gegevens vast die wijzen op een verstoring van een correcte uitoefening van de onderwijsopdracht van de secundaire scholen.

Wat de deelname aan het project “Rijbewijs op school” betreft, verwijst de Commissie naar de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde die het project organiseert. Vanuit haar eigen bevoegdheid ziet de Commissie ook hier geen grond voor een negatieve beoordeling.

De Commissie besluit dat de klacht, in de huidige stand van het recht, ongegrond is.

6. Sanctieregeling

Aangezien de klacht ongegrond is, is er geen aanleiding tot het opleggen van een sanctie.

7. Beroep

Tegen een beslissing van de Commissie Zorgvuldig Bestuur kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat op de dag na die van de betekening van deze beslissing, een beroep bij de Vlaamse regering ingesteld worden.

Brussel, 8 december 2008

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter